

Kommenttipuheenvuoro kaupunkiseututason esteettömyyssuunnittelusta

Esteettömyyden huomioiminen kestävän kaupunkiliikenteen SUMP-suunnitelmissa 7.10.2025
Johanna Hätönen, esteettömyysasiantuntija, Invalidiliitto ry

Yhdenvertainen ja esteetön Suomi!

Invalidiliitto edistää ja kehittää fyysisesti vammaisten ja toimintaesteisten henkilöiden mahdollisuuksia osallistua, liikkua ja elää täysipainoista elämää.

Invalidiliitto lukuina

Paikalliset ja alueelliset yhdistykset 120 kpl

Valtakunnalliset harvinaisyhdistykset 15 kpl

Muut valtakunnalliset vammaisyhdistykset 6 kpl

Henkilöjäseniä yhteensä noin 23 000

Yhdenvertainen ja esteetön Suomi!

Invalidiliitto edistää ja kehittää fyysisesti vammaisten ja toimintaesteisten henkilöiden mahdollisuuksia osallistua, liikkua ja elää täysipainoista elämää.

Invalidiliiton esteettömyystyö

Invalidiliiton esteettömyystyö vaikuttaa laaja-alaisen esteettömyyden edistämiseen yhteiskunnassa. Esteettömyydessä ja saavutettavuudessa on kyse ihmisten moninaisuuden huomioimisesta. Tämä koskee niin rakennettua ympäristöä kuin palveluja, viestintää ja asenteita.

[Lue lisää www.invalidiliitto.fi/esteettomyys](http://www.invalidiliitto.fi/esteettomyys)

Esteettömyysaiheiset verkkosivut

Esteettömyysvideot

Verkkokurssit

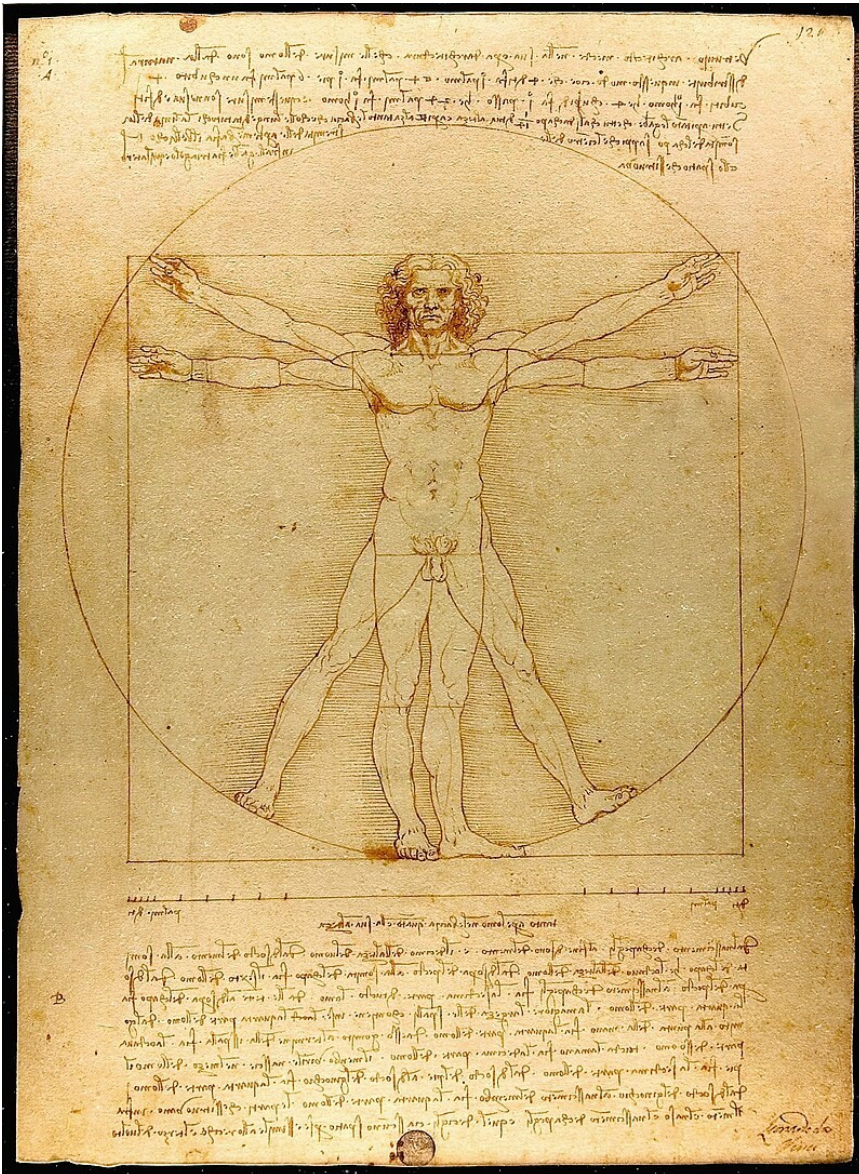
Edistä esteettömyyttä
Edistä saavutettavuutta

Maksuton esteettömyys-neuvonta

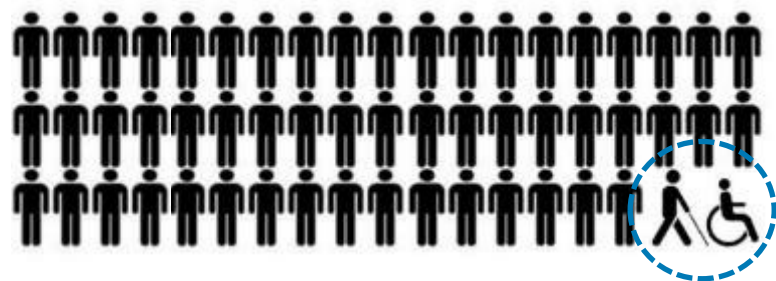

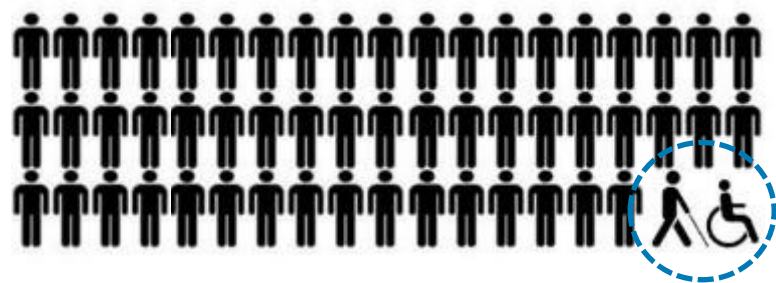
Lausunnot, kannanotot, kommentit

Kenelle yhteiset rakennetut
ympäristömme ovat
suunniteltu?

Leonardo da Vinci – Vitruviuksen mies 1487

Word cloud visualization of accessibility concepts in Finnish and English. The most prominent words are:

- Esteettömyys** (Accessibility) - Large blue text in the center.
- Saavutettavuus** (Accessibility) - Large green text below the center.
- Käytettävyys** (Usability) - Large orange text below the center.
- Yhdenvertaisuus** (Equality) - Large purple text above the center.
- Käyttäjälähtöisyys** (User-centered) - Medium yellow text.
- Universal design** - Medium green text.
- Design for all** - Medium yellow text.
- Inclusive design** - Medium yellow text.

Other visible words include: Saavutettavuus, Käytettävyys, Yhdenvertaisuus, Universal design, Design for all, Inclusive design, Käyttäjälähtöisyys, Esteettömyys, and Saavutettavuus.

Esteettömyys on fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen ympäristön toteuttamista siten, että jokainen voi ominaisuuksistaan riippumatta toimia **yhtenävertaisesti** muiden kanssa.

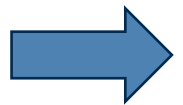
Esteettömyys on fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen ympäristön toteuttamista siten, että jokainen voi ominaisuuksistaan riippumatta toimia yhdenvertaisesti muiden kanssa.

Esteettömyys ja yhdenvertaisuus ovat ihmisoikeuskysymyksiä!

Esteettömyys on fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen ympäristön toteuttamista siten, että jokainen voi ominaisuuksistaan riippumatta toimia yhdenvertaisesti muiden kanssa.

Esteettömyys ja yhdenvertaisuus ovat ihmisoikeuskysymyksiä!

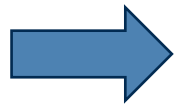

YK:n peruskirja (1945), Ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus (1948), YK:n yleissopimus vammaisten henkilöiden oikeuksista (2008, Suomi ratifioi 2016) jne.

Esteettömyys on fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen ympäristön toteuttamista siten, että jokainen voi ominaisuuksistaan riippumatta toimia yhdenvertaisesti muiden kanssa.

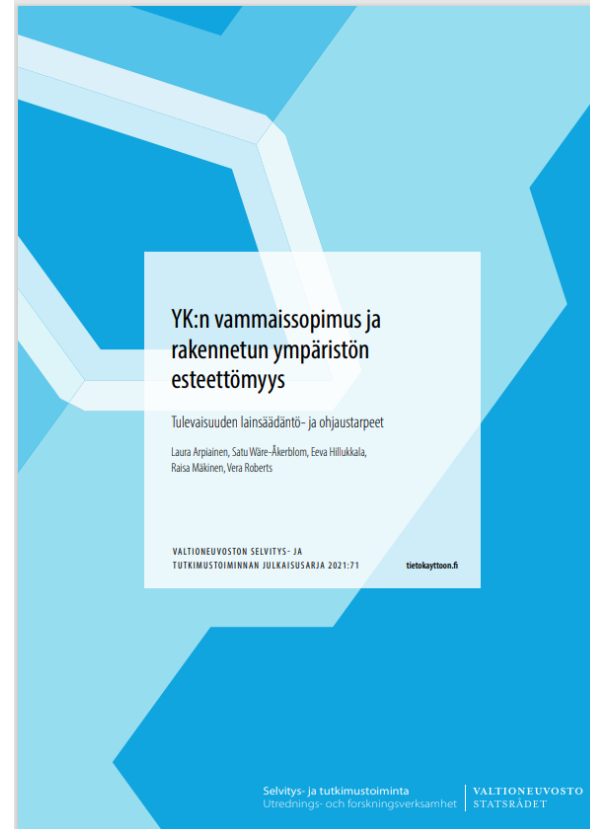
Esteettömyys ja yhdenvertaisuus ovat ihmisoikeuskysymyksiä!

Perustuslaki, rakentamislaki, asetus rakennuksen esteettömyydestä, asetus rakennuksen käyttöturvallisuudesta, laki digitaalisten palvelujen tarjoamisesta, yhdenvertaisuuslaki, tasa-arvolaki, laki eräiden tuotteiden esteettömyys-vaatimuksista jne.

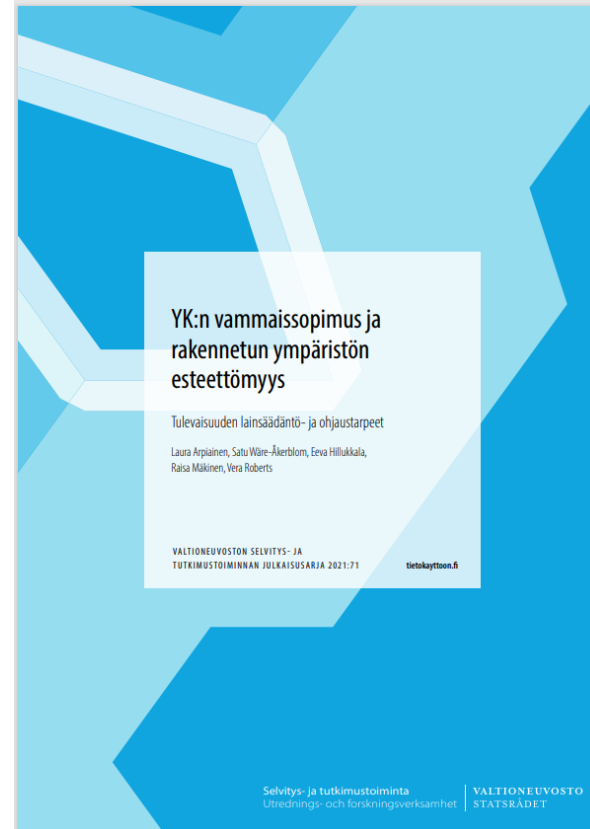
YK:n yleissopimus vammaisten henkilöiden oikeuksista

[vammaisten oikeudet 2016 net.pdf](#)

[YK:n vammaissopimus ja rakennetun ympäristön esteettömyys : Tulevaisuuden lainsäädäntö- ja ohjaustarpeet](#)

YK:n yleissopimus vammaisten henkilöiden oikeuksista

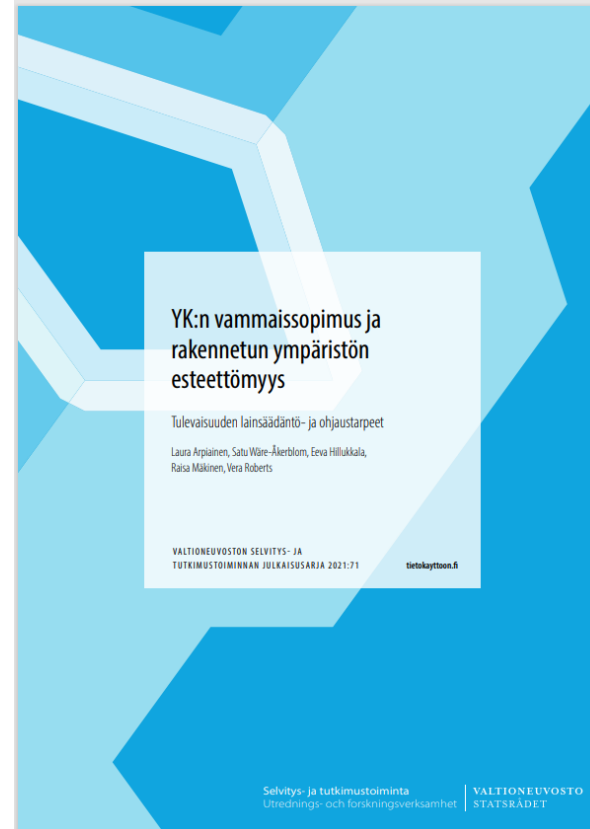

”Esteettömyys ja saavutettavuus on huomioitava, jotta vammaiset henkilöt voisivat täysimääräisesti nauttia kaikista ihmisoikeuksista ja perusvapauksista.”

[vammaisten oikeudet 2016 net.pdf](#)

[YK:n vammaissopimus ja rakennetun ympäristön esteettömyys : Tulevaisuuden lainsäädäntö- ja ohjaustarpeet](#)

YK:n yleissopimus vammaisten henkilöiden oikeuksista

”Esteettömyys ja saavutettavuus on huomioitava, jotta vammaiset henkilöt voisivat täysimääräisesti nauttia kaikista ihmisoikeuksista ja perusvapauksista.”

Kaikille sopivan suunnittelun periaate ohjaamaan kaikkea kansallista lainsäädäntöä.

[vammaisten oikeudet 2016 net.pdf](#)

[YK:n vammaissopimus ja rakennetun ympäristön esteettömyys : Tulevaisuuden lainsäädäntö- ja ohjaustarpeet](#)

Yhdenvertaisuuslaki

5 § Viranomaisen velvollisuus edistää yhdenvertaisuutta

Viranomaisen on arvioitava yhdenvertaisuuden toteutumista toiminnassaan, esimerkiksi [asioiden valmistelussa](#), [pääöksenteossa](#), hallintotoiminnassa sekä strategisessa suunnittelussa ja [tiedotuksessa](#) ja ryhdyttävä tarvittaviin toimenpiteisiin yhdenvertaisuuden toteutumisen edistämiseksi.

Yhdenvertaisuuslaki

5 § Viranomaisen velvollisuus edistää yhdenvertaisuutta

Viranomaisen on arvioitava yhdenvertaisuuden toteutumista toiminnassaan, esimerkiksi **asioiden valmistelussa**, **päätöksenteossa**, hallintotoiminnassa sekä strategisessa suunnittelussa ja **tiedotuksessa** ja ryhdyttävä tarvittaviin toimenpiteisiin yhdenvertaisuuden toteutumisen edistämiseksi.

Yhdenvertaisuuden edistämisen tarkoituksena on **ehkäistä syrjintää**, turvata kaikkien ihmisten **tosiasiallinen yhdenvertaisuus** sekä poistaa syrjinnästä johtuvaa eriarvoisuutta yhteiskunnassa.

Yhdenvertaisuuslaki

5 § Viranomaisen velvollisuus edistää yhdenvertaisuutta

Viranomaisen on arvioitava yhdenvertaisuuden toteutumista toiminnassaan, esimerkiksi **asioiden valmistelussa**, **päätöksenteossa**, hallintotoiminnassa sekä strategisessa suunnittelussa ja **tiedotuksessa** ja ryhdyttävä tarvittaviin toimenpiteisiin yhdenvertaisuuden toteutumisen edistämiseksi.

Yhdenvertaisuuden edistämisen tarkoituksena on **ehkäistä syrjintää**, turvata kaikkien ihmisten **tosiasiallinen yhdenvertaisuus** sekä poistaa syrjinnästä johtuvaa eriarvoisuutta yhteiskunnassa.

Esim. **vammaisvaikutusten arviointi** eri hankkeiden yhteydessä.

Yhdenvertaisuuslaki

5 § Viranomaisen velvollisuus edistää yhdenvertaisuutta

Viranomaisen on arvioitava yhdenvertaisuuden toteutumista toiminnassaan, esimerkiksi **asioiden valmistelussa**, **päätöksenteossa**, hallintotoiminnassa sekä strategisessa suunnittelussa ja **tiedotuksessa** ja ryhdyttävä tarvittaviin toimenpiteisiin yhdenvertaisuuden toteutumisen edistämiseksi.

Yhdenvertaisuuden edistämisen tarkoituksena on **ehkäistä syrjintää**, turvata kaikkien ihmisten **tosiasiallinen yhdenvertaisuus** sekä poistaa syrjinnästä johtuvaa eriarvoisuutta yhteiskunnassa.

Esim. **vammaisvaikutusten arviointi** eri hankkeiden yhteydessä.

Taloudellisia vaikutuksia arvioitaessa on otettava huomioon myös saatu hyöty
> **kustannus vai investointi?**

Yhdenvertaisuuslaki

5 § Viranomaisen velvollisuus edistää yhdenvertaisuutta

Viranomaisen on arvioitava yhdenvertaisuuden toteutumista toiminnassaan, esimerkiksi **asioiden valmistelussa**, **päätöksenteossa**, hallintotoiminnassa sekä strategisessa suunnittelussa ja **tiedotuksessa** ja ryhdyttävä tarvittaviin toimenpiteisiin yhdenvertaisuuden toteutumisen edistämiseksi.

Yhdenvertaisuuden edistämisen tarkoituksena on **ehkäistä syrjintää**, turvata kaikkien ihmisten **tosiasiallinen yhdenvertaisuus** sekä poistaa syrjinnästä johtuvaa eriarvoisuutta yhteiskunnassa.

Esim. **vammaisvaikutusten arviointi** eri hankkeiden yhteydessä.

Taloudellisia vaikutuksia arvioitaessa on otettava huomioon myös saatu hyöty
> **kustannus vai investointi?**

**Taloudelliset syyt eivät voi olla peruste syrjinnälle,
Ihmisoikeuksien toteutumisella on hintalappunsa!**

- Esteettömyys on osa hyvää, laadukasta ja käyttäjälähtöistä suunnittelua, rakentamista ja kunnossapitoa.

- Esteettömyys on osa hyvää, laadukasta ja käyttäjälähtöistä suunnittelua, rakentamista ja kunnossapitoa.
 - Ympäristön laatu määritellään ”heikoimmassa asemassa” olevan käyttäjän tarpeiden mukaan.

- Esteettömyys on osa hyvää, laadukasta ja käyttäjälähtöistä suunnittelua, rakentamista ja kunnossapitoa.
 - Ympäristön laatu määritellään ”heikoimmassa asemassa” olevan käyttäjän tarpeiden mukaan.
- Esteettömyys on osalle meistä välttämättömyys mutta me kaikki hyödyimme siitä.

- Esteettömyys on osa hyvää, laadukasta ja käyttäjälähtöistä suunnittelua, rakentamista ja kunnossapitoa.
 - Ympäristön laatu määritellään ”heikoimmassa asemassa” olevan käyttäjän tarpeiden mukaan.
- Esteettömyys on osalle meistä välttämättömyys mutta me kaikki hyödyimme siitä.
- Esteettömässä ympäristössä ei ole liikkumis- ja toimimisesteisiä ihmisiä, on vain ihmisiä, jotka liikkuvat ja toimivat eri tavoin.

- Esteettömyys on osa hyvää, laadukasta ja käyttäjälähtöistä suunnittelua, rakentamista ja kunnossapitoa.
 - Ympäristön laatu määritellään ”heikoimmassa asemassa” olevan käyttäjän tarpeiden mukaan.
- Esteettömyys on osalle meistä välttämättömyys mutta me kaikki hyödyimme siitä.
- Esteettömässä ympäristössä ei ole liikkumis- ja toimimisesteisiä ihmisiä, on vain ihmisiä, jotka liikkuvat ja toimivat eri tavoin.
- Esteettömyys mahdollistaa yhdenvertaisen osallisuuden toteutumisen.

- Esteettömyys on osa hyvää, laadukasta ja käyttäjälähtöistä suunnittelua, rakentamista ja kunnossapitoa.
 - Ympäristön laatu määritellään ”heikoimmassa asemassa” olevan käyttäjän tarpeiden mukaan.
- Esteettömyys on osalle meistä välttämättömyys mutta me kaikki hyödyimme siitä.
- Esteettömässä ympäristössä ei ole liikkumis- ja toimimiseesteisiä ihmisiä, on vain ihmisiä, jotka liikkuvat ja toimivat eri tavoin.
- Esteettömyys mahdollistaa yhdenvertaisen osallisuuden toteutumisen.
- Esteettömyys mahdollistaa yhdenvertaiset valinnanmahdollisuudet meille kaikille!

Huomioita SUMP-suunnitelmista

- Sanoilla on merkitystä! Tuodaan eri tapoja liikkua ja toimia esiin myös suunnitelmien muissa kohdissa, ei vain esteettömyyttä käsittelevissä luvuissa.

Huomioita SUMP-suunnitelmista

- Sanoilla on merkitystä! Tuodaan eri tapoja liikkua ja toimia esiin myös suunnitelmien muissa kohdissa, ei vain esteettömyyttä käsittelevissä luvuissa.
 - Esimerkiksi aktiivisesta liikkumisesta puhuttaessa, voidaan mainita myös pyörätuoli, sähkömopo tai sähköpyörätuoli liikkumisen apuvälineinä.

Huomioita SUMP-suunnitelmista

- Sanoilla on merkitystä! Tuodaan eri tapoja liikkua ja toimia esiin myös suunnitelmien muissa kohdissa, ei vain esteettömyyttä käsittelevissä luvuissa.
 - Esimerkiksi aktiivisesta liikkumisesta puhuttaessa, voidaan mainita myös pyörätuoli, sähkömopo tai sähköpyörätuoli liikkumisen apuvälineinä.
- Mikä on esteettömyyden tavoitetaso milläkin alueella? Mikä riittää?

Huomioita SUMP-suunnitelmista

- Sanoilla on merkitystä! Tuodaan eri tapoja liikkua ja toimia esiin myös suunnitelmien muissa kohdissa, ei vain esteettömyyttä käsittelevissä luvuissa.
 - Esimerkiksi aktiivisesta liikkumisesta puhuttaessa, voidaan mainita myös pyörätuoli, sähkömopo tai sähköpyörätuoli liikkumisen apuvälineinä.
- Mikä on esteettömyyden tavoitetaso milläkin alueella? Mikä riittää?
 - Pyöräilyn yhteydessä käytetään esimerkiksi määritelmiä pää- ja aluereitit, tavoiteverkosto, hankkeistus- ja priorisointiohjelma, joilla määritellään mm. palveluja ja kunnossapitoa esim. talvikunnossapito.

Huomioita SUMP-suunnitelmista

- Sanoilla on merkitystä! Tuodaan eri tapoja liikkua ja toimia esiin myös suunnitelmien muissa kohdissa, ei vain esteettömyyttä käsittelevissä luvuissa.
 - Esimerkiksi aktiivisesta liikkumisesta puhuttaessa, voidaan mainita myös pyörätuoli, sähkömopo tai sähköpyörätuoli liikkumisen apuvälineinä.
- Mikä on esteettömyyden tavoitetaso milläkin alueella? Mikä riittää?
 - Pyöräilyn yhteydessä käytetään esimerkiksi määritelmiä pää- ja aluereitit, tavoiteverkosto, hankkeistus- ja priorisointiohjelma, joilla määritellään mm. palveluja ja kunnossapitoa esim. talvikunnossapito.

Huomioita SUMP-suunnitelmista

- Sanoilla on merkitystä! Tuodaan eri tapoja liikkua ja toimia esiin myös suunnitelmien muissa kohdissa, ei vain esteettömyyttä käsittelevissä luvuissa.
 - Esimerkiksi aktiivisesta liikkumisesta puhuttaessa, voidaan mainita myös pyörätuoli, sähkömopo tai sähköpyörätuoli liikkumisen apuvälineinä.
- Mikä on esteettömyyden tavoitetaso milläkin alueella? Mikä riittää?
 - Pyöräilyn yhteydessä käytetään esimerkiksi määritelmiä pää- ja aluereitit, tavoiteverkosto, hankkeistus- ja priorisointiohjelma, joilla määritellään mm. palveluja ja kunnossapitoa esim. talvikunnossapito.
 - Yleiskaavassa määritellyt kävelyn tavoitteelliset laatureitit.

Huomioita SUMP-suunnitelmista

- Sanoilla on merkitystä! Tuodaan eri tapoja liikkua ja toimia esiin myös suunnitelmien muissa kohdissa, ei vain esteettömyyttä käsittelevissä luvuissa.
 - Esimerkiksi aktiivisesta liikkumisesta puhuttaessa, voidaan mainita myös pyörätuoli, sähkömopo tai sähköpyörätuoli liikkumisen apuvälineinä.
- Mikä on esteettömyyden tavoitetaso milläkin alueella? Mikä riittää?
 - Pyöräilyn yhteydessä käytetään esimerkiksi määritelmiä pää- ja aluereitit, tavoiteverkosto, hankkeistus- ja priorisointiohjelma, joilla määritellään mm. palveluja ja kunnossapitoa esim. talvikunnossapito.
 - Yleiskaavassa määritellyt kävelyn tavoitteelliset laatureitit.
 - Katuverkoston hierakinen luokittelu; Voidaan määrittää liikenteellinen tärkeysjärjestys, käytettävät suunnitteluratkaisut ja kunnossapitoluokitukset.

Huomioita SUMP-suunnitelmista

- Esteettömyyden osalta tulee kuitenkin muistaa, ettei esteetön kulkutapa ole vaihtoehto tai valinta, vaan välttämättömyys, joka voi joko mahdollistaa tai estää matkan teon.

Huomioita SUMP-suunnitelmista

- Esteettömyyden osalta tulee kuitenkin muistaa, ettei esteetön kulkutapa ole vaihtoehto tai valinta, vaan välttämättömyys, joka voi joko mahdollistaa tai estää matkan teon.
- Ei tehdä päätöksiä toisten puolesta, missä ja miten he liikkuvat!

Huomioita SUMP-suunnitelmista

- Esteettömyyden osalta tulee kuitenkin muistaa, ettei esteetön kulkutapa ole vaihtoehto tai valinta, vaan välttämättömyys, joka voi joko mahdollistaa tai estää matkan teon.
- Ei tehdä päätöksiä toisten puolesta, missä ja miten he liikkuvat!
- ”Lentokorkeus” arvioidaan aina tilanteen mukaan.

Huomioita SUMP-suunnitelmista

- Esteettömyyden osalta tulee kuitenkin muistaa, ettei esteetön kulkutapa ole vaihtoehto tai valinta, vaan välttämättömyys, joka voi joko mahdollistaa tai estää matkan teon.
- Ei tehdä päätöksiä toisten puolesta, missä ja miten he liikkuvat!
- ”Lentokorkeus” arvioidaan aina tilanteen mukaan.
 - Pienilläkin teoilla on vaikutusta. Aina on jotain mitä voidaan tehdä esteettömyyden edistämiseksi.

Huomioita SUMP-suunnitelmista

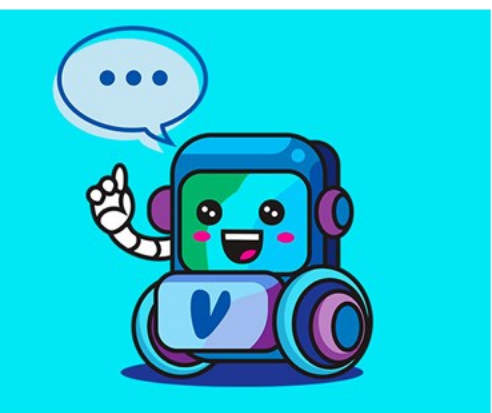
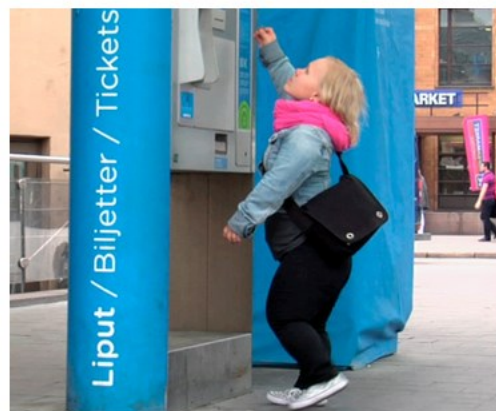
- Esteettömyyden osalta tulee kuitenkin muistaa, ettei esteetön kulkutapa ole vaihtoehto tai valinta, vaan välttämättömyys, joka voi joko mahdollistaa tai estää matkan teon.
- Ei tehdä päätöksiä toisten puolesta, missä ja miten he liikkuvat!
- ”Lentokorkeus” arvioidaan aina tilanteen mukaan.
 - Pienilläkin teoilla on vaikutusta. Aina on jotain mitä voidaan tehdä esteettömyyden edistämiseksi.
- Esteettömyys ja yhdenvertaisuus tulee muistaa aina kun tehdään valintoja ja päätöksiä!

Kiitos!

Johanna Hätönen
esteettömyysasiantuntija
johanna.hatonen@invalidiliitto.fi
044 765 0521

[Lue lisää www.invalidiliitto.fi/esteettomyys](http://www.invalidiliitto.fi/esteettomyys)

Mukana luomassa yhdenvertaista ja esteetöntä Suomea